

**GENERALINĖS PROKURATŪROS
ORGANIZUOTŲ NUSIKALTIMŲ IR KORUPCIJOS TYRIMO DEPARTAMENTAS**

**NUTARIMAS
ATSISAKYTI PRADĖTI IKITEISMINĮ TYRIMĄ**

Data	2020-08-31
Surašymo vieta	Vilnius
Tyrimo medžiagos Nr.	M-2-01-00037-20

Nutarimą priėmė	Vyriausiasis prokuroras Martynas Jovaiša
n u s t a t ė:	
Skundą, pareiškimą, pranešimą pateikęs asmuo	Piktnaudžiavimas, dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu - nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau - BK) 228 bei 300 straipsniuose.
<p>Nustatytos aplinkybės ir pagrindas, dėl kurių baudžiamasis procesas negalimas</p> <p>Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje 2020 m. rugpjūčio 14 d. buvo gautas ir užregistruotas Nr. AP- 21197 pareiškėjo Aurimo Drižiaus tos pačios dienos pranešimas apie įtariamą dokumentų klastojimą ir piktnaudžiavimą tarnyba Lietuvos Aukščiausiame Teisme (toliau - LAT). Pareiškėjo teigimu, LAT nagrinėtoje baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-266-942/2015 konstatuota, jog ikiteisminis tyrimas buvo pradėtas neteisėtai, kadangi teikimą dėl tyrimo pasirašė Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau - STT) Panevėžio valdybos Operatyvinės veikos skyriaus viršininkas, bet net STT valdybos viršininkas. Baudžiamojoje byloje nebuvo pateikta duomenų, dėl kokių priežasčių pats STT Panevėžio valdybos viršininkas sprendimo dėl teisėjos operatyvinio tyrimo pradžios pasirašymo metu nebuvo darbe. Tuo tarpu STT pareiškėją informavo, kad civilinėje byloje yra visi dokumentai, įrodantys, kad STT Panevėžio valdybos viršininkas buvo komandiruotėje. Pareiškėjo teigimu, minėtos LAT ir STT išvados yra prieštaringos, todėl akivaizdu, jog kažkuri iš minėtų institucijų teikia melagingą informaciją, tokiu būdu klastoja dokumentus ir piktnaudžiauja tarnyba. Pareiškėjas taip pat nurodė, jog LAT baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-266-942/2015 bei civilinėje byloje Nr. 3K-3-210-695/2020 pateiktas išaiškinimas dėl teisėjai V. Savickienei nepagrįstai inkriminuotos nusikalstamos veikos iš esmės yra neteisėtas, todėl toks traktavimas turi būti vertinamas kaip piktnaudžiavimas tarnyba.</p> <p>Susipažinus su pareiškėjo prašymu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau - BPK) 168 straipsnio 1 dalimi, buvo susipažinta su baudžiamosios bylos Nr. 2K-7-266-942/2015 bei civilinės bylos Nr. 3K-3-210-695/2020 duomenimis, kuriose atitinkamai buvo sprendžiami klausimai dėl V. Savickienės patraukimo baudžiamajon atsakomybėn bei neturtinės žalos atlyginimo dėl vykdyto baudžiamojo proceso.</p> <p>Atsižvelgiant į pareiškėjo skundą bei pareiškėjo skundo nagrinėjimo metu susipažintų ir išanalizuotų duomenų visumą, aplinkybių ir faktinių duomenų, sąlygojančių ikiteisminio tyrimo pradėjimą dėl nusikalstamų veikų, numatytų BK 228 bei 300 straipsniuose, padarymo, nenustatyta.</p> <p>BPK 168 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą, o reikiamais atvejais – ir jų patikslinimą, atsisako pradėti ikiteisminį tyrimą, tik tuo atveju, kai nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi ar yra BPK 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, iš kurių viena - nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių (BPK 3 straipsnio 1</p>	

dalis 1 punktas).

Svarbu atkreipti dėmesį į BPK 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą baudžiamojo proceso paskirtį, apibrėžiančią pagrindinius baudžiamojo proceso tikslus - ginant žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus, greitai, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas, o niekas nekaltas nebūtų nuteistas. Galimai padarytų nusikalstamų veikų faktines aplinkybes tiriantiems subjektams numatoma tiesioginė pareiga imtis visų priemonių, kurių pagrindu būtų priimtas tinkamas, teisėtas bei faktines įvykio aplinkybes atitinkantis sprendimas. Toks sprendimas, kuris būtų sąlygojamas ne tik pareigos, kad per kuo trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista padaryta nusikalstama veika, bet ir objektyvioje tikrovėje pasireiškusių įvykių, galimai įtakojančių nusikalstamos veikos sudėties nebuvimo pripažinimą. Pažymėtina, kad siekiant patraukti asmenį baudžiamojon atsakomybėn, jo veiksmuose būtina nustatyti visus būtinus nusikalstamos veikos sudėties požymius. Sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą negali būti grindžiamas prielaidomis, priešingai, jis turi būti grindžiamas tik patikimais duomenimis. Baudžiamasis procesas turi prasmę tik tuomet, kai jį inicijuojant ir tęsiant yra manoma, kad bus išaiškinta nusikalstama veika ir ją padariusiam asmeniui bus pritaikyta baudžiamajame įstatyme numatyta sankcija. Tais atvejais, kai paaiškėja tam tikri, nekonkretūs, nusikalstamos veikos požymiai, tačiau jų kiekis negali būti vertinamas kaip nusikalstamos veikos sudėties požymių visuma, privalu imtis veiksmų užkertančių kelią nepagrįstam žmogaus ir piliečio teisių apribojimui.

BK 228 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog baudžiamojon atsakomybėn yra traukiamas valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo, piktnaudžiauęs tarnybine padėtimi arba viršijęs įgaliojimus, jeigu dėl to didelę žalą patyrė valstybė, Europos Sąjunga, tarptautinė viešoji organizacija, juridinis ar fizinis asmuo. Šio nusikaltimo – piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi – esmė yra ta, kad valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo veikia priešingai tarnybos interesams, pažeisdamas pagrindinius tarnybos principus, iškraipydamas tarnybinės veiklos esmę ir turinį. Piktnaudžiavimas, pasireiškiantis įgaliojimų viršijimu, suprantamas kaip įstatymais ir kitais teisės aktais valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui suteiktų įgaliojimų ribų peržengimas, padaromas neteisėtu veikimu. Tai, be kita ko, gali būti veiksmai, kurie nebuvo būtini ir kuriuos atlikti galima tik įstatymų ar kitų teisės aktų nustatytais atvejais, ar veiksmai, kurie visiškai uždrausti. Baudžiamajai atsakomybei kilti būtini padariniai – didelė žala (*LAT 2020 m. vasario 25 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-28-222/2020*).

BK 300 straipsnis nustato atsakomybę už dokumento suklastojimą ar disponavimą suklastotu dokumentu. Teismų praktikoje dokumentu laikomas kiekvienas rašytinis aktas, įtvirtinantis juridinę reikšmę turinčią informaciją, kuri pagal savo pobūdį ir reikšmę yra teisės, pareigos, teisinio santykio atsiradimo, pasikeitimo ar pasibaigimo įrodymas, taip pat juridinių faktų ar juridinę reikšmę turinčių aplinkybių įrodymas (*LAT kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-426/2006, 2K-7-200/2008, 2K-290/2008, 2K-7-175-303/2015 ir kt.*). Dokumentu gali būti pripažįstamas bet kokia forma popieriuje, elektroninėje erdvėje ar kompiuterinėje laikmenoje padarytas įrašas. Tačiau dokumentas turi turėti tam tikrus privalomus jo turinio elementus (pavadinimą, datą, sudarytojo vardą, pavardę, parašą, antspaudą ir pan.), be kurių jis negalioja, ir suteikti informacijos apie įvykį, veiksma ar asmenį. Taigi dokumentas – tai tam tikra forma padarytas įrašas, kuris nustato, pakeičia ar panaikina teisiškai reikšmingą faktą (juridinį faktą). Teismų praktika baudžiamosiose bylose pripažįsta ir kur kas platesnę dokumento sampratą. Dokumentu gali būti pripažintas ir tekstas be parašo ir be antspaudo. Svarbu, kad tas panaudotas įrašas sukeltų ar gali sukelti fiziniam, juridiniam asmeniui ar valstybei teisiškai reikšmingus padarinius (*LAT kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-662/2000, 2K-775/2007, 2K-355/2009, 2K-426/2010, 2K-7-175-303/2015*).

Iš 2020 m. rugpjūčio 14 d. skundo turinio matyti, jog pareiškėjas, apeliuodamas į piktnaudžiavimo ir dokumentų klastojimo sudėtis, iš esmės nesutinka su LAT baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-266-942/2015 bei civilinėje byloje Nr. 3K-3-210-695/2020 pateiktomis išvadomis, susijusiomis su V. Savickienės baudžiamuoju procesu ir neturtinės žalos atlyginimu. Antai, vien tai, jog LAT pripažino, kad dokumentų klastojimas nėra naudos siekimas, suponuoja, kad kasacinės instancijos teismas tokiu būdu piktnaudžiauja tarnyba.

Minėtų pareiškėjo argumentų kontekste svarbu atkreipti dėmesį į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnį, kuriame nurodoma, jog teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad niekas neturi teisės reikalauti, kad teisėjas atsiskaitytų dėl konkrečioje byloje priimto sprendimo. Būtent teismai yra ta valstybės institucija, kurios sprendimai yra priimami Lietuvos Respublikos vardu ir juose esančios išvados, vien dėl to, jog jų turinys neatitinka tam tikrų subjektų nuomonės, negali būti pripažintos klaidingomis, juo labiau - nusikalstamomis. Konkretų sprendimą priėmęs teisėjas ar teisėjų kolegija neprivalo teikti paaiškinimo dėl vienokio ar kitokio teisės aktų taikymo ir aiškinimo. Siekiant nustatyti ar teismo sprendime padarytos išvados dėl nusikalstamos veikos inkriminavimo pagrįstumo ar nepagrįstumo, kaltinamojo kaltės buvimo ar nebuvimo, taip pat paskirtos bausmės proporcingumo, yra teisėtos ir pagrįstos, baudžiamojo proceso dalyviai turi teisę šį sprendimą skųsti BPK nustatyta tvarka. BPK nenumato, jog, asmenys, nesutikdami su priimto sprendimo išvadomis bei siekdami šį sprendimą pakeisti ar panaikinti, privalo kreiptis į teisėsaugos institucijas dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo sprendimą priėmusiems teisėjams. Priešingai, netinkamo, procesų dalyvių nuomonės neatitinkančio teismo sprendimo panaikinimo garantas - bylos nagrinėjimas aukštesnės instancijos teismuose.

Iš baudžiamosios bylos 2K-7-266-942/2015 matyti, jog klausimas dėl teisėjai V. Savickienei inkriminuotų nusikalstamų veikų pagrįstumo buvo sprendžiamas tiek apeliacinėje, tiek kasacinėje instancijoje. Juo labiau, kasacinėje instancijoje minėtas klausimas buvo perduotas nagrinėti LAT išplėstinei septynių teisėjų kolegijai, todėl akivaizdu, jog proceso dalyviai, nesutikę su teismų padarytomis išvadomis, aktyviai realizavo savo gynybos teises. Pabrėžtina, jog minėtoje baudžiamojoje byloje proceso dalyvių statusą turintys asmenys, nesutikdami su priimtais teismų sprendimais bei išvelgdami teisėjų priimtų išvadų ydingumą, neteisėtumą, o galimai ir nusikalstamumą, vadovaudamiesi BPK XXXIII skyriaus nuostatomis galėjo kreiptis į Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą dėl baudžiamojo proceso atnaujinimo dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių.

Susipažinus su Lietuvos Respublikos prokuratūros Dokumentų valdymo sistemos duomenimis, nenustatyta, jog baudžiamojoje byloje 2K-7-266-942/2015 proceso dalyvių statusą turėjo subjektai bei BPK 446 straipsnyje numatyti asmenys kreipėsi į Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą dėl baudžiamojo proceso atnaujinimo, nustačius baudžiamąją bylą nagrinėjusių teisėjų veiksmų nusikalstamumą. Akivaizdu, jog įsiteisėjus galutiniam ir neskundžiamam teismo sprendimui, aplinkybių, sąlygojusių ikiteisminio tyrimo pradėjimą teisėjams, priėmusiems minėtą galutinį sprendimą, nebuvo nustatyta. Juo labiau, šių aplinkybių, priešingai pareiškėjo nuomonei, nenustatyta ir šiuo metu.

Pareiškėjo argumentų dėl LAT teisėjų išvadų priskirtinumo dokumentų klastojimo ir piktnaudžiavimo nusikaltimo sudėtimis kontekste taip pat svarbu atkreipti dėmesį į LAT praktiką dėl esminių baudžiamojo proceso pažeidimų. Pripažįstama, jog vien proceso dalyvių nepritarimas teismo baudžiamajame procese padarytoms išvadoms nėra pagrindas pripažinti, jog baudžiamąją bylą nagrinėjantis teismas padarė atitinkamą baudžiamojo proceso pažeidimą. Todėl, akivaizdu, jog vien pareiškėjo išreikšta nuomonė apie LAT teisėjų išvadų ydingumą, nepateikiant jokių konkrečių, nusikalstamų veikų sudėtis atskleidžiančių argumentų, nėra pagrindas pradėti ikiteisminį tyrimą.

Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) , n u t a r i a atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.		
Veika, dėl kurios atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą	pagal pareiškėjo Aurimo Drižiaus 2020 m. rugpjūčio 14 d. pranešimą dėl nusikalstamų veikų, numatytų BK 228 bei 300 straipsniuose, nenustačius, kad padaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių.	
Nustatytas administracinis teisės pažeidimas ar kituose teisės aktuose numatytas nusižengimas		
Nustatyto administracinio ar kito teisės pažeidimo medžiagą nutarta perduoti		
Kiti sprendimai, susiję su atsisakymu pradėti ikiteisminį tyrimą	Išaiškinti Aurimui Drižiui, kad šis nutarimas per 7 dienas nuo jo nuorašo gavimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui BPK 168 straipsnio 5 dalyje numatyta tvarka.	
Nutarimo nuorašą nutarta išsiųsti	Aurimui Drižiui, Konstitucijos pr. 23B, Vilnius	
Vadovaujantis BPK 168 straipsnio 5 dalimi, ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą per 7 dienas nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui. Jeigu prokuroras nepanaikina nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, jo sprendimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui.		
Nutarimą priėmė	Vyriausiasis prokuroras	Martynas Jovaiša